

Grankullas program för förebyggande rusmedelsarbete 2018–2022

98/05.15.00/2018

STF 15.10.2018 § 43

Mer information:

social- och hälsovårdsdirektör Ulla Tikkanen, tfn 050 355 3246
fornamn.efternamn@grankulla.fi

Det förebyggande rusmedelsarbetet utgör en del av kommunens hälsofrämjande arbete. Det är fråga om lagstadgad (523/2015, 1326/2010) verksamhet för att förebygga och minska bruket av alkohol samt tobaks- och nikotinprodukter, narkotikabruk och penningsspelsproblem samt de hälsorelaterade, sociala och samhälleliga problem som dessa orsakar. Det förebyggande rusmedelsarbetet riktar sig till hela befolkningen.

Lagen om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet definierar kommunens ansvar för ordnandet av arbetet samt dess uppgifter inom det förebyggande rusmedelsarbetet. På kommunernas förebyggande rusmedelsarbete tillämpas dessutom det som bestäms i 11 och 12 § i hälso- och sjukvårdslagen om främjandet av hälsa och välfärd samt planeringen av och rapporteringen om detta arbete. Landskapen kommer att i framtiden arbeta på regional nivå och ge kommunerna expertstöd, men det lokala ansvaret blir kvar hos kommunerna.

Den plan som den tvärssektoriella Tejo-arbetsgruppen berett till stöd för det kommunala förebyggande rusmedelsarbetet synliggör kompetensen hos olika aktörer inom staden, det förebyggande rusmedelsarbete som de genomför samt arbetsfördelningen och utvecklings- och samarbetsbehoven under strategiperioden.

Programmet för förebyggande rusmedelsarbete utgör en del av stadens strategi. Det anknyter till temat "Invånarna i fokus – Grankullabornas välbefinnande och hälsa förbättras och skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper minskar, 2018–2022", där ett underordnat mål lyder "Programmet för förebyggande rusmedelsarbete implementeras".

Målen och åtgärderna i programmet har lagts upp utgående från rusmedelsläget, de lokala förhållandena samt Programmet för förebyggande rusmedelsarbete (SHM 2015), som stöder den lokala verksamheten. Vid uppsättningen av mål har man också beaktat hur den föregående strategin för förebyggande rusmedelsarbete utfallit och de utvecklingsmål som kunde härledas ur det.

Programmet innehåller sex tyngdpunkter som anger riktlinjerna för det förebyggande rusmedelsarbetet: definiering av strukturerna; rapportering om skador; identifiering av riskanvändning och skador samt stöd på ett tidigt stadium; förebyggande av skador; säkerställande av kompetensen inom förebyggande rusmedelsarbete och skapande av samarbetsstrukturer med samarbetspartner. I programmet beskrivs de metoder för förebyggande rusmedelsarbete som finns i bruk i Grankulla i olika miljöer och inom olika

sektorer. Avsikten är att inom detta år inleda en utvärdering av metoderna och kartläggning av kompetensbehoven i form av en extern kvalitetsrevision.

Hur åtgärderna fortskrider följs årligen upp i samband med bokslutsprocessen och rapporteras regelbundet varje år i en kortfattad välfärdsberättelse och varje fullmäktigeperiod i en omfattande berättelse med hjälp av överenskomna indikatorer.

Social- och hälsovårdsutskottet godkände 13.3.2018 § 17 Grankullas program för förebyggande rusmedelsarbete 2018–2022 och bad bildningsutskottet, finska och svenska utskottet för undervisning och småbarnspedagogik, ungdomsutskottet och idrottsutskottet samt ungdomsfullmäktige och äldrerådet om utlåtande senast 10.5.2018. Med undantag av ungdomsfullmäktige gav de andra organen inklusive handikapprådet sina utlåtanden (**bakgrundsmaterial**).

Social- och hälsovårdsutskottet behandlade ärendet 25.9.2018 § 59, och i beredningen konstateras sammanfattningsvis följande utgående från utlåtandena:

”Målen och uppföljningsförfarandet, såsom de presenteras i programmet, ansågs i regel vara bra, och de synpunkter som fördes fram i utlåtandena hänförde sig till fokusområdena för det förebyggande rusmedelsarbetet (s. 1).

I utskottens utlåtanden framhölls att förebyggande rusmedelsarbete som utförs i vardagsmiljön är centralt då det gäller att främja barns och ungdomars välfärd. Även vikten av samarbete över sektors- och kommungränserna betonades. Som förutsättningar för ett lyckat förebyggande rusmedelsarbete sågs en aktiv dialog mellan olika aktörer i Grankulla, arbete för att stödja föräldraskapet bl.a. genom att skapa inkluderande verksamhetsmodeller samt spridning av mångsidig information från barndom till vuxen ålder.

Som ett särskilt orosmoment sågs det ökade bruket av rusmedel bland elever i högstadietiden. Målet är att vända trenden; som medel föreslogs säkerställandet av alkohol- och drogfria läromiljöer och fritidslokaler, arbete för ökat allsidigt välbefinnande bland befolkningen samt samarbete med tredje sektorn. Finska utskottet för undervisning och småbarnspedagogik föreslår att ungdomarna engageras i planeringen av det förebyggande rusmedelsarbetet genom att man ber ungdomsfullmäktige om utlåtande om innehållet i och implementeringen av en fungerande drogupplysning i skolorna i Grankulla.

Ungdomsutskottet konstaterade i sitt utlåtande att förebyggande rusmedelsarbete utgör ett viktigt inslag i ungdomsledarnas dagliga arbete och utförs över sektors- och kommungränserna. Även samarbetet med experter inom olika organisationer har långa anor. En aktiv, öppen dialog mellan olika aktörer och stödet för föräldraskapet från barndom till vuxen ålder är livsviktiga med tanke på barns och ungdomars välbefinnande.

Äldrerådet betonade i sitt utlåtande vikten av att beakta de speciella alko-

holskador som drabbar just den åldrande befolkningen, bl.a. samverkan av alkohol och läkemedel, större risk för olyckor, problem som föranleds av penningspelberoende och andra sociala problem. En låg tröskel att föra saken på tal är viktig inte bara inom äldreomsorgen utan också i servicen för alla åldersgrupper. Alla åtgärder som minskar bruket av alkohol och droger gagnar den mentala hälsan och även välfärden överlag.

Handikapprådet lyfte i sitt utlåtande förtjänstfullt fram särdragen i det förebyggande rusmedelsarbete som riktar sig till personer med funktionsnedsättning samt de personer bland dessa som hör till riskgrupper och behöver särskilt stöd. Hos denna grupp accentueras behovet av rådgivning och servicehandledning. Kommunikationen och materialet bör planeras så att också alla specialgruppers behov blir beaktade.

Utlåtandena förmedlade en insikt om att förebyggande rusmedelsarbete innebär samarbete mellan många olika aktörer, men samtidigt lyfte man fram betydelsen av det ansvar som föräldrarna och familjerna har. Om man ska stödja föräldraskapet på barnets olika uppväxtstadium, kräver det systematiskt samarbete mellan olika aktörer och ett nytt metodiskt grepp, vilket kommer att beaktas vid implementeringen av programmet.”

Enligt 5 § i lagen om förebyggande rusmedelsarbete ska kommunen både organisera det förebyggande rusmedelsarbetet inom sitt område och utse ett organ enligt kommunallagen med ansvar för det förebyggande rusmedelsarbetet. Organet kan lägga ansvaret för uppgifterna och koordineringen av dem till kommunens multiprofessionella arbetsgrupp. Organet ska försäkra sig om att kommunens förvaltningar genomför förebyggande rusmedelsarbete och att kommunen sörjer för uppföljningen av och informationen om rusmedelsläget samt se till att kommuninvånarna erbjuds information om rusmedelsskador och om hur de kan minskas.

Eftersom tidtabellen för vårdreformen ännu är osäker, föreslås att den förändring av strukturerna för det förebyggande rusmedelsarbetet som läggs fram på sida 2 i programmet inte verkställs, utan social- och hälsovårdsutskottet fortsätter tills vidare som det organ som ansvarar för det förebyggande rusmedelsarbetet.

Den tvärsektoriella Tejo-arbetsgruppen samordnar implementeringen av programmet för förebyggande rusmedelsarbete och kommer att beakta utskottens och rådens utlåtanden i åtgärdsprogrammets innehåll samt uppföljningen och tidtabellen för implementeringen. Om utfallet av programmet rapporteras årligen bl.a. i samband med välfärdsrapporten.

Programmet för förebyggande rusmedelsarbete 2018–2022 delas ut som **bilaga**.

Social- och hälsovårdsdirektören redogör vid fullmäktigesammanträdet närmare för målen och fokusområdena i programmet.

STS:

Fullmäktige godkänner bilagda program för förebyggande rusmedelsarbete 2018–2022 med den justeringen att social- och hälsovårdsutskottet fortsätter som det lagstadgade organ som ansvarar för det förebyggande rusme-

delsarbetet.

.....

Ledamot Tupamäki, understödd av några andra (bl.a. Salminen, Filppula, Korpela, Tuohioja), föreslog att följande åtgärd läggs till i den andra åtgärds punkten inom fokusområde 4. *Att förebygga skador i närmiljön* i programmet för förebyggande rusmedelsarbete: "Staden bereder i samarbete med polisen besök av narkotikapolis i skolorna."

Ledamot Rehn-Kivi föreslog, understödd av ledamot Miettinen, att åtgärden skulle fokusera på upplysning och att staden i samarbete med polisen skulle bereda *upplysningsbesök* av narkotikapolis i skolorna.

Förslaget godkändes enhälligt i ovanstående preciserad form.

Beslut:

Beslutsförslaget godkändes med det tillägget att följande åtgärd läggs till i den andra åtgärds punkten inom fokusområde 4. *Att förebygga skador i närmiljön* i programmet för förebyggande rusmedelsarbete: "Staden bereder i samarbete med polisen upplysningsbesök av narkotikapolis i skolorna."